

İşletme - Yönetim

Bugünlerde her yerde değişim konuşuluyor. Bu nedenle, değişik sözlerden yola çıkarak, değişim üstüne yorumlar yapmak istedik.

■ Hayatta kalmak için: Değişim

Toplam kalite düşüncesinin mimarlarından Edwards Deming, değişimin gereğini, önce ve alaycı bir tavırla, şöyle dile getirmiş "Değişmek gerekli değildir; zaten hayatta kalmak zorunlu olamaz."

Gerçekten de hayatta kalmanın tek yolu, değişime ayak uydurmaktır. Bu, siyaset için, kişisel yaşam için ve iş dünyası için de geçerli bir kuraldır. İnanmıyorsanız, değişimemekte direnen siyasal partilere son seçimde ne olduğuna; değişimemekte ayak diretiği için bozulan evliliklere ve kötü işlevsime değiştirmediği için bazı şirketlere bakınız.

■ Değişimin riski

Ünlü yönetim bilgesi Peter F. Drucker, değişimin değişik bir boyutuna değinmiyor ve şöyle diyor: "Artık herkes, değişimin gereğini kabul etti; kimse itiraz etmiyor. Ama değişim san-ki vergi ve ölümler gibi. Herkes değişimi kabul ediyor, ama mümkün olduğunca ertelemek istiyor." Peki neden? Çünkü değişim zor işler, riskli işler. Değişimi yöneten insanların bu riski göze almaları gerekir.

Arnold Bennet'in dediği gibi "Her değişimin, iyiye doğru değişim olsa bile, bazı sakıncaları ve verdiği rahatsızlıklar olacaktır." Bu nedenle, değişimi yönetenlerin buna hazırlıklı olması ve kararlılıklarını elden bırakmaması gerekir.

■ Deve ve diyar meselesi

Maya Angelou, "Bir şeyi beğenmiyorsanız değiştirebilirsiniz. Eğer değiştiremiyorsanız, tavrınızı değiştirin."

ama yakınp durma" demiş. Sanki bunu, ülkemizdeki insanlar için, işinden yakınanlar için söylemiş. Adam, işini beğenmiyor. Siz de tavsiye olarak "İşini beğenmiyorsanız değiştir kardesim" diyorsunuz. "Ama Hocam, şu zamanda iş bulmak kolay mı!" diyor. İşte bu durumda, kişinin Maya Angelou'ya kulak vermesi, tavrını değiştirmesi ve yakınmaması gerekiyor.

■ Değişimin odağı:

Kişi

Mahatma Gandhi, değişimin merkezine kişiyi koymuş ve bakın ne demiş: "Dünyada görmeyi arzuladığın değişim, sen olmalısın."

Çoğu kez değişim sorumluluğunu bir başkasının sırtına yüklemekten hoşlanırsınız. Adeta değişim görevini bizim için ifa edecek bir tami müdür bulalım; o düzelsin. Memleket mi düzelecek? Bir parti bulalım; onlar yaparlar. Bu taşeronların, değişimi bizim adımıza yapacağı hayalini kurunuz. Halbuki değişim, kişiden başlar. Örneğin, kar eden bir şirket düşüyorsanız, önce ben, o şirkette kendi üstüme düşen görevi, kâra maksimum katkıyı sağlayacak bi-

Değişim üstüne yorumlar

çimde yapmalıyım. Ya da örneğin, temiz bir toplum arzu ediyorsam, önce ben tam anlamıyla temiz, örnek bir yurttaş olmalıyım. Yoksa, iktidarlar tek başlarına temiz toplum yaratamazlar. Arzuladığımız değişimi, önce kendimizde yaratmalıyız.

■ Her değişim iyi midir?

Bir Alman atasözü şöyle diyor: "Değişim ve iyi yönde değişim, iki ayrı şeydir."

Demek ki, her değişim ille de olumlu demek değildir. Örneğin, rahmetli babam ilkokul öğretmeniydi. Zaman zaman, aile albümündeki eski fotoğraflara bakardım. Fotoğraflarda görülen mekânlar, genellikle çok bakımlı yerlerdir. Örneğin, yerler ham topraklar. Ama kadınlı erkekli tüm öğretmenler, çağdaş kıllık ve kıyafetleri ile pırlı, pırlıdır. Çünkü öğretmenler, o zamanlar toplum içinde belli bir yere sahiptirler. Kuruluş Savaşı sona ermiş, ama cahillğe karşı eğitim-öğretim savaşı başlamıştır. Bu savaşta da, irfan ordusu denen öğretmenler görevlendirilmiştir. Savaşta birinci koşullar. Örduna iyi bakacaksınız. Aradan yıllar geçmiş. Şimdi bazı öğretmenler, ev geçindirebilmek

Yöneticinin

Not

Defteri

Dr. Uğur TANDOĞAN

tandogau@boun.edu.tr

için pazarlık yapıyorlar. Öğretmenlerin, irfan ordusunun, yıllar boyunca statüsü değişmiş. Ama değişim, iyi bir değişim değil. Demek ki, Almanlar yukarıdaki değişiminde haklılar...

■ "Hanım, böyle daha yakışıklısın dedim. Ben de uzatmadım"

Yukarıdaki sözler de bir işadamına ait. Onun da her Türk erkeği (!) gibi bıyığı vardı. Türk pazarında çalışıyordu; dışarıya açıldı. Yurtdışına gidip gelmeye başladı. Bir baktım, bıyığını kesmiş. "Hayır ola?" dedim. "Kendimi bildim bileli bıyığım vardı. Bir de böyle deneyeceğim. Ama yine uzatacağım" dedi. Aradan bir yıla yakın bir zaman geçti. Yine karşılaştık bir yerde. Baktım bıyığı hâlâ uzatmamış. "Ne olunuz?" dedim. Güldü "Hanım, böyle daha yakışıklısın dedi. Ben de uzatmadım."

Gazetelerin birinde yeni hükümet üstüne bir yorumda "Kabine bıyıklı" diyordu. Ben de yukarıdaki öyküyü hatırladım. Büyük uzatma gerekçesini vatanadaş Temel, "Önemli şeyin altı çizülür" diye açıklamış. Ama devir, alçakgönüllülük devri; büyük burunluluk değil. Bu nedenle, burunumuz önemine dikkat çekmemize ihtiyacımız yoktur diye düşünüyorum.

Avrupa Birliği'ne girmeye hazırlanan bir ülkenin kabinesinin daha az bıyıklı olması, daha çok bayanlı olması, daha sık olurdu göründüğümdür. Doğru; büyük, kişisel bir seçimdir. Kopenhag kriterlerinde büyük koşulu olduğuna sanmıyorum. Ama yine de, bakanlarımızın, yukarıdaki hanımın değişimini hatırlatmak istedikim.

Hayırlı, aydınlık değişimler dileğiyle...